

ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИСТУПІВ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ

Оліферук Вікторія Сергіївна, студентка VI курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти (групи УМЛм-1-12-2.0д.) спеціальності 035 Філологія Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Науковий керівник: Стишов О.А., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

У статті проаналізовано прагматичні особливості мовлення колишнього міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби, чинного голови Верховної Ради України Руслана Стефанчука та очільника Офісу Президента України Андрія Єрмака. Виявлено та розглянуто основну групу використаних політиками лексичних прагматичних засобів у процесах номінації та комунікації.

Ключові слова: прагмалінгвістика, прагматика, політичний дискурс, Дмитро Кулеба, Руслан Стефанчук, Андрій Єрмак.

Нині політичне мовлення – невід’ємний і важливий складник життя кожного пересічного українця, адже воно стало основою інформаційного простору. На сьогоднішній день політика керує світом, свободою та життям людей. А промови та висловлювання політичних діячів стали чи не єдиним офіційним джерелом новин, на яке можна опиратися й довіряти. Такий вплив відбувається як через безпосереднє сприйняття адресатом політичного тексту, так і опосередковано – через засоби масової інформації (телевізійні й радіопрограми, газетні й журнальні статті, публікації в інтернет-виданнях). Важливі питання про вплив на аудиторію політичних промов, використання політиками тих чи тих лексичних і фразеологічних засобів, їх класифікацію, функціонування завжди привертали увагу лінгвістів. Однак мовлення політичних діячів швидко змінюється, піддаючись впливу не тільки внутрішньодержавним ситуаціям, а й у світовій політиці.

Попри те, що мовлення політичних діячів постійно поповнюється новими словами, воно є недостатньо вивченим й потребує подальших студіювань. Відсутність всеохопних робіт, присвячених дослідженню особливостей використання лексики в мовленні сучасних українських політиків, визначили доцільність написання цієї статті. Окрім того, украй важливою є фіксація нових, раніше не засвідчених лексичних груп у мовленні політичних діячів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання): виявити й описати прагматичні особливості мовлення колишнього міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби, чинного очільника Верховної Ради України Руслана Стефанчука та голови Офісу Президента України Андрія Єрмака.

Науково-теоретичною основою дослідження слугували праці таких лінгвістів: Н. Петлюченко, Я. Яремка, О. Стишова, О. Андрейченко, М. Діденко, Н. Деренчук, Т. Нікішиної, Л. Нагорної, М. Нагорняк та ін.

Сучасний політичний дискурс України формується під впливом як внутрішніх чинників, так і глобальних викликів. Політики активно використовують мову як засіб впливу на аудиторію, мобілізацію громадської думки та забезпечення підтримки своїх ідей. Політична мова – це передусім засіб, який використовують у боротьбі за владу, статус, імідж. Її функція проявляється найбільш явно під час передвиборчих кампаній. Політичну мову можна розглядати як своєрідний діалог між «партією влади» й опозицією, який нерідко перетворюється на суперечку. Елементи гри, спорту, словесної боротьби, переплітаючись, створюють атмосферу конкуренції. Водночас, політична мова здійснює проекцію не тільки в минуле (де осмислення досвіду та уроків служить аргументом), а й у майбутнє, де прогнозування наслідків вибору поєднується з конкретними обіцянками політика.

Уважаємо, що головною функцією політичного дискурсу є інструментальна – боротьба за владу, здобуття та збереження її. Названа функція важлива стосовно будь-якої мови.

Прагматика мови виникає, коли постає питання: «Навіщо я це говорю?». Задум або мотив, що лежить в основі комунікативного наміру, називається комунікативною інтенцією (від лат. *intentio* – намір, прагнення, задум). Мовець свідомо обирає мовні засоби, які найбільш точно виражають його інтенцію. Стратегія мовної поведінки визначає вибір між явним (експліцитним) і прихованим (імпліцитним) вираженням комунікативної інтенції. Якщо висловлення містить імпліцитність, на допомогу приходить комунікативна компетенція, яка забезпечує правильне розуміння його адресатом.

Мовну особистість конкретного політика розглядаємо як варіант, особливу комбінацію елементів різних рівнів цього типу мовної особистості, тобто як комплекс, що включає когнітивну, вербальну та прагматичну системи політика.

У процесі опрацювання значного корпусу матеріалу було виявлено, що сучасні українські політики використовують широкий спектр прагматичних засобів, зокрема:

Емоційно забарвлена лексика. Політики часто звертаються до емоцій аудиторії, використовуючи слова та вирази, що викликають почуття патріотизму, гордості, співчуття, обурення, гніву, осуду і т. ін. Наприклад, вживання слів, на зразок: *мати-Україна, звитяга, герої, боротьба, гідність, орки, ватники* активно сприяє консолідації суспільства в умовах військових викликів.

Звернення до національних цінностей. Національна ідентичність є ключовим елементом у мовленні українських політиків. Вони апелюють до історичної пам'яті, традицій і культурних кодів українців, створюючи відчуття єдності та спільної мети. Це обумовлено вживанням у мовленні політиків слів, словосполучень і виразів, на кшталт: *боротьба; Україна-Русь; козацьких дух; незламність; Українська повстанська армія; нації переможців,*

тризуб; синьо-жовтий прапор; гімн України; мова – це зброя; вишиванка – код нації; ми боремося не лише за сьогоднішнє, а й за майбутнє наших дітей тощо.

Мілітарна лексика й термінологія. Військова й воєнна тематика перебуває в центрі політичного дискурсу завдяки нинішній ситуації в державі. Лексика, що відображає бойові дії, техніку, спорядження та стратегічні плани, стала невід'ємною частиною мовлення сучасних українських політиків, та й не тільки українських. В умовах воєнних конфліктів, кризових ситуацій і боротьби за незалежність політики активно використовують мілітарну лексику, що виконує важливі комунікативні функції: мобілізаційну, консолідувальну, емоційно-психологічну та пропагандистську. Вживання військових термінів і бойових метафор робить мовлення більш рішучим, акцентує увагу на загрозах і необхідності протистояти ворогові. Наприклад: *мобілізація суспільства* – заклик до дії або призов військовозобов'язаних на службу в діючу армію у зв'язку із запровадженням воєнного стану згуртованості та опору; *консолідація нації* – творення образу «єдиного фронту» проти спільного ворога; *пропагандистська функція* – формування ідеологічних наративів і підкреслення сили держави; *мобілізація*.

Нині засвідчено, що політики досить активно вживають спеціальні військові терміни, які відображають реальні бойові дії або їх підготовку. До прикладу: *контрнаступ* – зустрічний наступ, що є відповіддю на наступ супротивника, наступальні дії для звільнення захоплених територій; *оборона* – комплекс заходів для захисту території чи позицій; *блокада* – ізоляція ворога або його територій; *диверсія* – підривна діяльність, спрямована на ослаблення противника; *мобілізація* – процес залучення військових ресурсів і персоналу; *ротація* – планова заміна військовослужбовців на позиціях тощо.

Навіть у мирний час мілітарну лексику часто використовують для посилення риторики політиків. Так, нерідко вживаними є речення на підтвердження цієї тези: *Це наш другий фронт – економічний; Ми ведемо боротьбу на всіх напрямках; Наш народ – це армія, яка ніколи не здається* тощо. У цьому контексті варто також зазначити, що гасла з мілітарною лексикою часто стають символами боротьби. Наприклад: *Слава Україні! Героям слава!; Разом – до перемоги!; Ми не віддамо жодного клептика нашої землі!; Україна бореться – і Україна переможе!*

Можемо зробити висновок, що використання політиками мілітарної лексики у своєму мовленні має значний вплив на сприйняття суспільством їхніх заяв:

- використання мілітарної лексики збільшує емоційний вплив: люди легше сприймають рішучу, чітку риторичну;
- формує образ сильного лідера: політик, який використовує військові терміни, зокрема, сприймається як рішучий і впевнений у перемозі;
- згуртовує суспільство: створюється відчуття єдності в боротьбі, у якій кожен має свою роль.

Мовлення політика є важливим інструментом впливу на суспільство, тому дослідження прагматичних особливостей мовлення осіб, які обіймають високі посади, є актуальним напрямом у філології. Одним із таких

представників політичної еліти є Андрій Єрмак, чинний керівник Офісу Президента України. Прагматичний аналіз мовлення цієї політичної фігури дозволяє виявити особливості комунікації в умовах певної ситуації, зокрема у кризовій, а також показує, як мовлення використовується для досягнення певних політичних цілей.

Мовлення Андрія Єрмака, як керівника Офісу Президента, носить чітко виражену прагматичну спрямованість. Вона включає:

Інформативність і аргументацію. А. Єрмак часто звертається до фактів, наводить цифри й конкретні дані, що робить його мовлення більш переконливим та обґрунтованим. У його виступах присутній елемент доказовості, що підкріплює його політичні позиції. Наприклад, у численних коментарях щодо міжнародної політики він нерідко зазначає подробиці дипломатичних переговорів, економічної підтримки з боку західних партнерів і відстежує зміни в політичних тенденціях. Пор. у контексті: *До Спільної декларації приєдналася 31 держава. Зокрема, з усіма країнами «Групи семи», Нідерландами та Європейським Союзом розпочато двосторонні консультації щодо угод про надання Україні безпекових гарантій* (www.president.gov.ua/news/all).

Переконування через емоції. Андрій Єрмак використовує емоційно насичену лексику для створення ефекту співчуття чи гніву в аудиторії. Це дозволяє не тільки досягти підтримки в серйозних питаннях, але й активізувати суспільну реакцію. Прагматично він використовує емоційну насиченість для формування політичного іміджу «борця за правду» та «оборонця нації». Пор. у контексті: *Не Україна почала цю агресію. Україна не претендувала на російські території. Те, чого ми хочемо й за що боремося, – це тільки наша територія. Це міжнародно визнаний кордон. Це наша свобода* (www.president.gov.ua/news/all).

Дипломатичність і неяскраві висловлювання. Керівник Офісу президента часто демонструє стратегічну обережність, вживаючи мовні конструкції, які дозволяють уникати прямої відповідальності або конкретних висновків. У такій стратегії мовлення використовуються кліше, загальні фрази, які залишають місце для інтерпретації. Пор. у контексті: *Ми працюємо над тим, щоб країни-учасниці, які брали участь у саміті, підтримали пункт 8 формули миру (про покарання винних – ред.)* (www.president.gov.ua/news/all).

Залучення зовнішніх авторитетів. У комунікації з журналістами, громадськістю та міжнародними партнерами А. Єрмак часто апелює до авторитетів: міжнародних організацій, світових лідерів, науковців. Це дозволяє йому підкріплювати свої аргументи підтримкою відомих організацій або персон, надаючи більше ваги його позиціям. Наприклад: *Світові лідери повинні підтримувати Україну, незважаючи на додаткові вимоги, пов'язані з війною Ізраїлю та ХАМАС* (<http://lb.ua>).

Одним із важливих аспектів мовлення А. Єрмака є його здатність ефективно комунікувати в умовах кризових ситуацій, таких як військові загрози або внутрішні політичні проблеми. У цих умовах він активно використовує такі стратегії:

Нейтралізація загроз. Керівник Офісу президента застосовує стратегії мінімізації негативних наслідків шляхом підкреслення стабільності та контролю ситуації. Наприклад: *Ми маємо ситуацію **під контролем** і будемо діяти лише в рамках закону, щоб забезпечити мир і безпеку на території України* (<https://www.ukrinform.ua/>).

Створення наративу єдності та боротьби. Мовлення А. Єрмака часто сповнене наративами про єдність нації, що є важливим аспектом в умовах воєнних дій і економічних труднощів. Це сприяє мобілізації ресурсів і моральній підтримці громадян. Наприклад: *Більш ніж українці, ніхто не хоче миру, але миру справедливого, а не побудованого на замороженому конфлікті. Що стає із замороженими конфліктами, ми бачимо – і не тільки тут (в Україні – ред.), а й по всьому світові. Саме тому Президент Зеленський запропонував Формулу миру. Це не є **тільки бажанням України**, це десять пунктів, які на 100 відсотків ґрунтуються на міжнародному праві й Статуті ООН* (<https://www.ukrinform.ua/>).

Як ми вже з'ясували, прагматичні особливості мовлення політиків відіграють ключову роль у формуванні їхнього публічного образу та ефективності комунікації з аудиторією. Руслан Стефанчук, як голова Верховної Ради України, демонструє низку характерних рис у своєму мовленні, які заслуговують на детальний аналіз.

Стилістично знижена лексика. Використання стилістично зниженої лексики, зокрема розмовних слів і жаргонізмів, є характерним для деяких українських політиків. Це може бути спрямовано на встановлення більш тісного контакту з аудиторією та демонстрацію близькості до народу. Р. Стефанчук, голова Верховної Ради України, відомий своїм офіційним стилем мовлення, який відповідає його посаді та професійному статусу. У публічних виступах він зазвичай використовує книжну лексику та дотримується офіційно-ділового стилю. Відповідно, прикладів використання розмовної лексики або жаргонізмів у його промовах практично не зустрічаємо. Однак аналіз мовлення Р. Стефанчука показує, що він іноді використовує такі вирази для досягнення зазначених цілей. Пор. у контексті: *Питання єдності – це запорука майбутнього України. Тому коли ми бачимо такі експресивні заяви, це свідчення одне тільки є, що деякі політичні сили **почули запах виборів**. І це дуже, як на мене, є ганебно* (<https://www.radiosvoboda.org/>); *Я як заходив лібертаріанцем, так і залишаюсь, і від своїх слів не **відхрещуюся*** (<https://24tv.ua/>). У цьому висловлюванні використано розмовні одиниці *заходив, відхрещуюся*, які надають фразі неформального відтінку. Це підкреслює особисту позицію Р. Стефанчука та робить його висловлювання більш доступним для широкої аудиторії. *До останнього ніхто не вірив, що почнеться повномасштабна війна.* Використання фрази *до останнього* додає емоційності та підкреслює несподіваність подій.

Комунікативні стратегії самопрезентації. Самопрезентація є важливим аспектом мовлення політика. Р. Стефанчук застосовує стратегії, спрямовані на формування позитивного образу, підкреслення своєї компетентності та надійності. Це досягається через використання відповідної

лексики, інтонації та невербальних засобів комунікації. Пор. у контексті: *Я присутній практично на всіх нарадах президента щодо формування середньострокової стратегії. Можливо, я не дуже фаховий в цьому напрямі, але я хотів би більш чітких меседжів, особливо щодо соціального забезпечення військовослужбовців* (<https://rozmova.wordpress.com>). Цей вислів демонструє його залученість до стратегічного планування та турботу про соціальні аспекти, що формує образ відповідального та компетентного політика; *Я вдягав вишивану сорочку, коли ще було страшно, а не стало політично доцільно* (<https://lb.ua/>). Цей вислів підкреслює його особисту відданість національним цінностям, що сприяє формуванню образу патріота; *Прізвища не важливі – важливо, чи людина на посаді виконує свої обов'язки, чи справляється вона з державною політикою в певній сфері. А імена та прізвища, повірте, ані для президента, ані для тих, хто йшов під брендом «Слуга народу», значення не мають. Люди тим і відрізняються від тварин, що їх мають оцінювати за справами, за результатами, за ефективністю, а не за родоводами* (<https://rozmova.wordpress.com>). Цей вислів Р. Стефанчука демонструє його акцент на професіоналізмі та результатах, що сприяє формуванню образу компетентного лідера.

Прагматична спрямованість та оцінна модальність. Мовлення Р. Стефанчука характеризується чіткою прагматичною спрямованістю та вираженою оцінною модальністю. Він часто використовує оцінні судження для підкреслення своєї позиції та впливу на аудиторію. Пор. у контексті: *Моя позиція не змінилася. У цій війні агресором є Російська Федерація, а жертвою є Україна. Виключно умови України, як жертви цієї агресії, мають бути тими умовами, на яких ми готові укласти мир* (<https://interfax.com.ua/>); *Я як заходив лібертаріанцем, так і залишаюсь, і від своїх слів не відхрещуюся* (<https://24tv.ua/>). Цим висловлюванням Р. Стефанчук підкреслює свою незмінну політичну позицію та ідеологічну сталість, що свідчить про його послідовність і відданість принципам; *Пам'ятаємо та шануємо сьогодні й завжди імена кожного нашого воїна, кожної нашої захисниці. Слава Україні та її Героям* (<https://ukrinform.ua/>). Ця заява підкреслює глибоку повагу до захисників України та сприяє зміцненню патріотичних настроїв серед громадян, наголошуючи на важливості пам'яті й вдячності.

Інформативність і структурованість. Виступи Р. Стефанчука відзначаються високим рівнем інформативності й чіткою й логічною структурою. Він прагне надавати слухачам максимально повну та достовірну інформацію, що підвищує його авторитет і довіру аудиторії. Також доречно використовує повтор як стилістичний засіб для акцентування на певних моментах. Пор. у контексті: **Корупція** – це внутрішній ворог України. На жаль, доволі часто **корупція** починається саме із закону, у текст якого закладено **корупційні** ризики (www.rada.gov.ua); **Законодавство** України повинно відповідати викликам часу. Ми маємо приймати не лише нові **закони**, а й зміни до старих, які дозволять забезпечити ефективну боротьбу з корупцією та захистити інтереси держави та її громадян (www.rada.gov.ua); **Верховна Рада України** має стати тим **майданчиком**, де не буде місця для **корупції**. Наше

*завдання – створити таку законодавчу базу, яка унеможливить **корупційні** схеми і зробить **прозорим** управління державними ресурсами (www.rada.gov.ua); Саме цей документ (Конституція – ред.) закріпив **історичне право** українців жити в **незалежній, суверенній** державі та розвивати справедливе громадянське **суспільство**. **Суспільство**, у в якому **людина** є найвищою соціальною цінністю, усі **люди** є вільні й рівні у своїй гідності та **правах**, а **права і свободи** є невідчужуваними та непорушними (www.rada.gov.ua).*

Отже, прагматичні особливості мовлення Руслана Стефанчука відображають його комунікативні стратегії, спрямовані на ефективну взаємодію з аудиторією, формування позитивного іміджу та досягнення поставлених політичних цілей.

Дмитро Кулеба, колишній міністр закордонних справ України, також відомий своїм майстерним володінням словом і здатністю адаптувати мовлення залежно від ситуації та аудиторії. Його риторика відзначається чіткістю, дипломатичністю та вмінням передавати складні ідеї доступними словами. Ексочільник МЗС України часто застосовує метафоричні вирази для підсилення впливу на аудиторію та надання своїм висловлюванням більшої емоційної насиченості. Наприклад, у своїй книзі «Війна за реальність: як перемагати у світі фейків, правд і спільнот» він зазначає: «Код нашого світу, нашої реальності пишеться і мовою слів, і мовою образів». Цей вислів підкреслює важливість як вербальних, так і візуальних компонентів у формуванні сучасної реальності.

Д. Кулеба також відомий своєю здатністю прямо та недвозначно висловлювати позицію України на міжнародній арені. Наприклад, він заявляв:

Прошу всіх забути слово «позаблоковість» (<https://x.com/DmytroKuleba>). Це висловлювання чітко окреслює його позицію щодо необхідності інтеграції України в міжнародні структури без нейтрального статусу.

Характерно, що для підсилення своїх аргументів та демонстрації міжнародної підтримки України, Д. Кулеба часто наводить цитати іноземних партнерів. Після одного із самітів ЄС він поділився такими словами партнерів:

- «Ми дамо вам все, що потрібно для перемоги, включно з літаками»;
- «Ми знайдемо юридичний і життєздатний шлях спрямування заморожених російських грошей на компенсацію збитків Україні»;
- «Путін має понести відповідальність за агресію. Є політична воля створити спеціальний трибунал»;
- «Президенте Зеленський, ви зразок лідерства під час війни»;
- «Багато речей здавалися нам неможливими, а Україна показала, що все можливо»;
- «Ми дамо вам усе, що потрібно для перемоги, включно з літаками»;
- «Путін зробив ставку на те, що з часом ми втратимо інтерес, а це означає лише одне – ми будемо ще сильніше вас підтримувати, ніж будь-коли»; «Україна має перемогти» (<https://zaxid.net/news/>).

Використання Д. Кулебою цитат іноземних партнерів у своїх промовах підкреслює готовність західних країн надавати Україні необхідну допомогу.

Експерт зовнішньополітичного відомства України також часто звертається до історичних фактів для підсилення своїх аргументів. В одному з своїх інтерв'ю він зазначив: *Ми повинні чітко і прямо вголос говорити, що цивілізацію на значну територію Росії принесла Україна, принесли українці, які приїжджали туди, розбудовували господарство, ліси перетворювали на селища і міста, будували економіку. І ми повинні пам'ятати, і Росія повинна пам'ятати про те, що це зробили українці, а не росіяни* (<https://www.radiosvoboda.org/>). Це висловлювання підкреслює внесок України в розвиток сусідніх територій і її історичну роль у формуванні цивілізаційних процесів.

Д. Кулеба не уникає використання гумору та іронії у своїх виступах, що робить його мовлення більш живим, засвідчує ерудицію й таким, що закарбовується в пам'яті. Пор. у контексті: *За цей рік Україна пройшла шлях від Попелюшки до капітана Марвел* (<https://vogue.ua/>); *Ми були такими романтиками в 2014 році. Тоді ми вірили, що для протидії російській пропаганді достатньо просто казати правду* (Кулеба, 2022: 384).

Наведені вище висловлювання демонструють його здатність до іронічного підходу та вміння підкреслити важливі моменти з легкістю. Варто також відзначити, що Д. Кулеба вміло адаптує своє мовлення залежно від аудиторії. Він може використовувати як офіційно-діловий стиль під час міжнародних перемовин, так і більш розмовний і доступний стиль у спілкуванні з громадськістю. Це свідчить про його високий рівень комунікативної компетентності та розуміння потреб різних аудиторій.

Отже, сучасний політичний дискурс України формується під впливом як внутрішніх чинників, так і глобальних викликів. Політична мова відіграє ключову роль у боротьбі за владу, у мобілізації суспільства та формуванні громадської думки. Основною її функцією є інструментальна, що проявляється через звернення, лозунги, заклики та законодавчі акти.

Аналіз прагматичних особливостей мовлення політиків дозволяє визначити його ефективність і орієнтованість на результат. Політична комунікація спрямована на переконання аудиторії, використовуючи емоційно забарвлену лексику, звернення до національних цінностей, чергування офіційного та розмовного стилів, а також мілітарну термінологію. Остання особливо актуальна в умовах військових конфліктів, адже сприяє мобілізації суспільства та формуванню образу сильного лідера.

Мовлення Андрія Єрмака має чітко виражену прагматичну спрямованість і є важливим інструментом політичної комунікації в умовах війни й нестабільності. Основними характеристиками його риторики є: інформативність, аргументованість, дипломатичність, а також апеляція до зовнішніх авторитетів.

Своєю чергою, голова Верховної Ради Руслан Стефанчук активно використовує емоційно забарвлені вирази, які сприяють ефекту залученості аудиторії та підсилюють враження важливості певних моментів у його виступах. Він дотримується офіційно-ділового стилю у своїх промовах, іноді

вдається до розмовних слів або жаргонізмів, що створює враження близькості до аудиторії.

Мовлення Дмитра Кулеби характеризується високим рівнем риторичної майстерності, гнучкістю та ефективністю комунікації. Його стиль поєднує дипломатичність, емоційну виразність, чіткість і здатність адаптуватися до різних аудиторій. Риторика Д. Кулеби поєднує чіткість, образність, гумор і глибоке розуміння контексту.

Отже, політичний дискурс є динамічним і багатограним явищем, що поєднує елементи риторики, стилістики, психології та соціології. Його прагматичні особливості визначають ефективність комунікації та вплив на громадську думку, що робить це питання актуальним для подальших філологічних досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрейченко О. Лексико-фразеологічна основа текстів політичних дискусій (на матеріалі української преси кінця XX – початку XXI століття): дис... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ: НАН України; Інститут української мови, 2006. 285 с.

2. Вдовичин І. Новітня політична лексика; за заг. ред. Н. Хоми. Львів: «Новий Світ – 2000». 2015. 492 с.

3. Кондратенко Н. Український політичний дискурс: Текстуалізація реальності. Одеса: Чорномор'я. 2007. 156 с.

4. Кулеба Д. Війна за реальність. Як перемагати в світі фейків та пропаганди. Київ, 2022. 317 с.

5. Тараненко О. Українська літературна мова кінця XX – першої чверті XXI ст.: стан і тенденції розвитку: монографія: у 2-х частинах. Київ: Український мовно-інформаційний фонд НАН України, 2024. Ч. I. 888 с.

6. Яремко Я. Сучасна політична термінологія: на перетині когніції та комунікації: монографія. Дрогобич: Посвіт, 2015. 434 с.

REFERENCE

1. Andreichenko O. Leksyko-frazeolohichna osnova tekstiv politychnykh dyskusii (na materialy ukrainskoi presy kintsia XX – pochatku XXI stolittia): dys... kand. filol. nauk: 10.02.01. Kyiv: NAN Ukrainy; Instytut ukrainskoi movy, 2006. 285 s.

2. Vdovychyn I. Novitnia politychna leksyka; za zah. red. N. Khomy. Lviv: «Novyi Svit – 2000». 2015. 492 s.

3. Kondratenko N. Ukrainskyi politychnyi dyskurs: Tekstualizatsiia realnosti. Odesa: Chornomoria. 2007. 156 s.

4. Kuleba D. Viina za realnist. Yak peremahaty v sviti feikiv ta propahandy. Kyiv, 2022. 317 s.

5. Taranenko O. Ukrainska literaturna mova kintsia KhKh – pershoi chverti KhKhI st.: stan i tendentsii rozvytku: monohrafiia: u 2-kh chastynakh. Kyiv: Ukrainskyi movno-informatsiinyi fond NAN Ukrainy, 2024. Ch. I. 888 s.

6. Yaremko Ya. Suchasna politychna terminolohiia: na peretyni kohnitsii ta komunikatsii: monohrafiia. Drohobych: Posvit, 2015. 434 s.